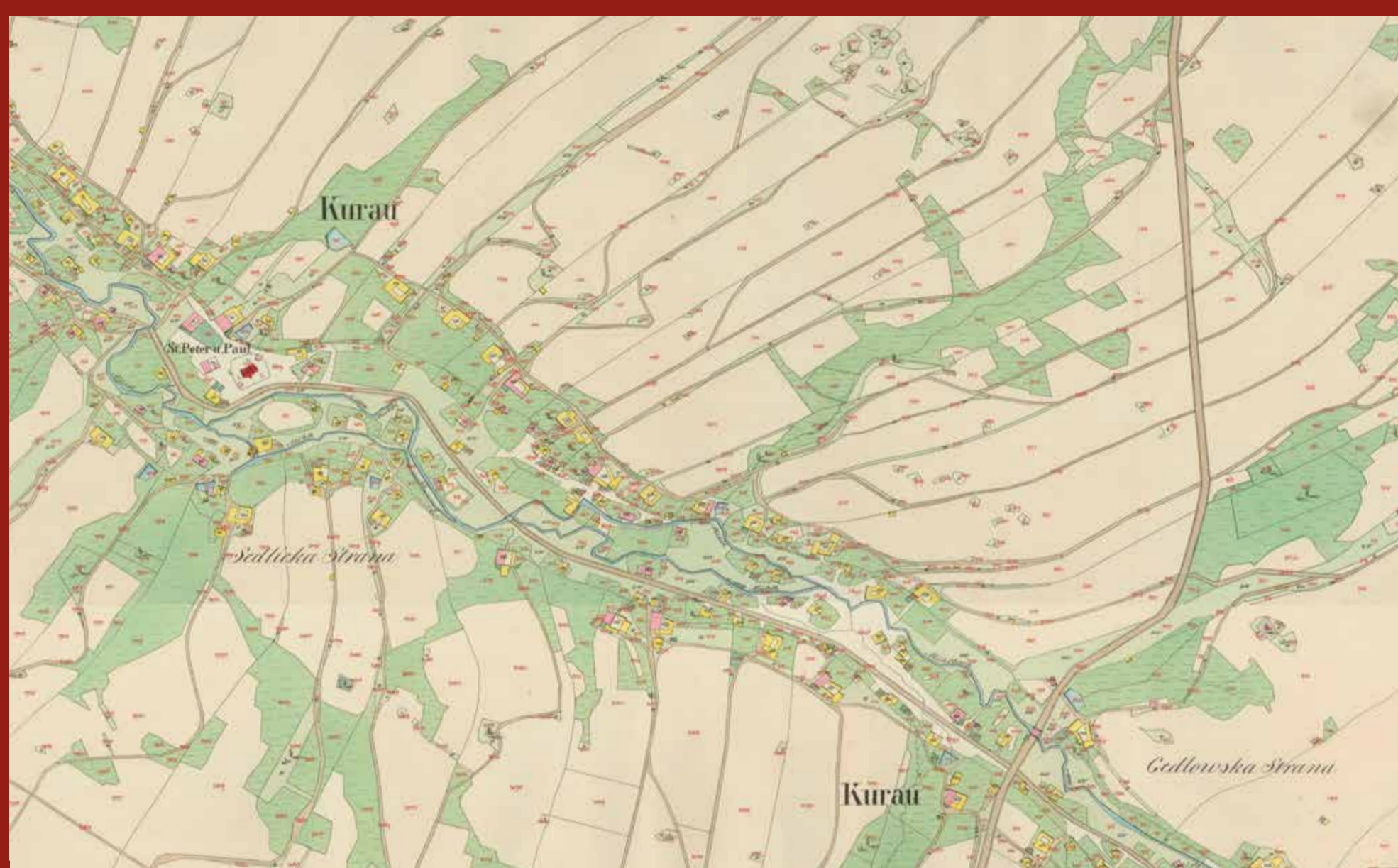

3.

1839

Korouhev Pardubický kraj

Dlouhá lesní lánová ves vinoucí se podél Korouhevského potoka nedaleko Poličky na Českomoravské vrchovině byla založena při vrcholné kolonizaci po polovině 13. století. Uchovala si zemědělský charakter s rozvolněnou dvouřadou zástavbou a dodnes čitelným lánovým dělením záhumenicové plužiny. Převažující roubená zástavba z 18. století však v 2. polovině 19. a ve 20. století prošla radikální proměnou. Přesto si ves udržela urbanistickou strukturu a malebný charakter tvořený symbiózou dřevěných, často uzavřených usedlostí se zděnými mladšími domy.

Podobně jako většina kolonizačních vsí v okolí Poličky na zvlněné planině severní části Českomoravské vrchoviny zbrzděné údolními potoky stékajícími jak do moravských řek Svatky a Svitavy, tak do české Loučné, byla i Korouhev situována do blízkosti vody v místech vyklučného česko-moravského pomezího hvozdu. Především charakteru terénu osídlení dodnes vděčí za udržení liniové osnovy standardní lesní lánové vsi podél Korouhevského potoka sledovaného obecní cestou a lemované kolmo orientovanými úzkými, ale dlouhými záhumenicovými pásy polností. Jejich uspořádání je v krajině rovněž dodnes patrné. Hlavními prvky stavební struktury Korouhve se již záhy po založení v 60. letech 13. století staly dvě řady selských usedlostí vysunutých obvykle výše do svahu, rychta (čp. 1), fara a kostel, jehož gotické zděné jádro bylo vybudováno kolem let 1347–1349.

Středověkou řídkou sítí usedlostí od 16. století zahustilo podélné dělení lánů a s ním počet statků stoupající až na 52. Později přibýly menší zahradnické usedlosti a od 17. století chalupnická hospodářství vsazená mezi široce rozestoupené řady usedlostí. Ty od přelomu 17. a 18. století nabyly většinou podoby roubených uzavřených areálů, ze tří nebo všech čtyř stran obklopujících malé vnitřní dvory. Nejstarší statky jsou dendrochronologicky datovány do počátku 18. století (čp. 59, čp. 163, čp. 156). (obr. 1) Součástí hospodářství byly i malebné, polygonálně uzavřené stodoly s vysokými krovky, jichž ještě v polovině 19. století stály v Korouhvi přes dvě desítky. Tento typ selských usedlostí, rozšířený v celé severní části Českomoravské vrchoviny, v 18. století přejímaly v přiměřeně menším rozsahu i zahradnické usedlosti, např. čp. 55 (obr. 2), a nakonec i chalupy. Zakořenil zde natolik, že v 19. a ještě počátkem 20. století byl hojně replikován ve zděných formách.

Proměna „dřevěné“ Korouhve ve „zděnou“ probíhala od poloviny 19. století pozvolna, v řadě objektů po částech či jednotlivých křídlech, a poněkud neochotně, jak dokládají četné dekorativně bedněné štíty na kamenných nebo cihlových nosných zdech. Do počátku 20. století byly vyzděny jen některé velké usedlosti, především s pohostinstvím (čp. 38), nový hostinec čp. 180 při zemské silnici nebo mlýn čp. 20. Spíše výjimkou byl v Korouhvi rustikálně laděný klasicistní domek čp. 103. (obr. 3) Četnější nástup zděných objektů na přelomu 19. a 20. století a ve 20. věku získal jen zřídka vyhraněný stylový charakter, např. střídme geometrické secese (čp. 88). Rozmach novodobých stavení bez výrazu a architektonických kvalit v 2. polovině 20. století však v některých případech vedl k specifickým nostalgickým imitacím mizející roubené zástavby, tolik charakteristické pro ves, např. novostavba čp. 321 nebo přestavěná pololánová usedlost čp. 113. (obr. 4)

1.

2.

4.

